

BİR DERSİN NOTU

(Hüsn ü Aşk Mesnevisi)

Vicdan ÖZDİNGİŞ*

Hüsn ü Aşk: güzellik ve aşk, Hüsn-i Mutlak ve aşk... Mecazi aşka, hakiki aşka, maziden geleceğe, kesretten vahdete yolculuk, yeni yol, nev-rah. Şeyh Galip aşağıdaki beyitte bu yolu gösterir:

“Merd ana denir ki aç a nev-rah
Erbab-ı vukufa ede agah”

“Yeni bir yol açana, sanat erbabına, bir şey öğreten adam denir.”

Galip Dede, yeni yolda ilerleyerek Hüsn ü Aşk’ı 24 yaşında yazmıştır. Eser yazıldığı tarihten bugüne kadar okuyucusunu yeni yolda yürütüyor. Çünkü Hüsn ü Aşk’ta Âdem anlatılıyor. Âlemin özü yaratılışın gözbebeği olan insan. Kısaca her zamanın ve mekânın insanı anlatılmaktadır.

Eserde; hüsn, aşk, ismet, hayret, gayret, suhan, kalp, akıl, ruh, sır gibi kavramlar insanların sahip olduğu soyut değerler ele alınıyor. Bu değerler bütün insanların uğraşısı, yolu, yürüyüşü. Şair, bunları teşhis ederek alegorilerle anlatıyor, soyut kavramları somutlaştırıyor.

“Gencincede resm-i nev gözettim
Ben açtım o genci ben tükettim” Şeyh Galib

“Bu hazinede yeni bir usul tutturdum. O hazineyi kendim açıp kendim bitirdim.” dediği eseri Hüsn ü Aşk, Nabi’nin Hayrabad’ı çok abartılı şekilde övülünce, bunlar eskimiş şeyler, asıl yeni şeyler söylemek lazım der ve bu sözlerden sonra Hüsn ü Aşk’ı yazmaya koyulur. Böylece güzel bir şah eser ortaya çıkar. Bir hazine yolu açar ve tekrar divan edebiyatı geleneğini tüketir. İşte bu hazine, muhteşem bir ilahi aşk destanıdır. İlahi aşkın anlatısı ve varılan son nokta. Sözün bittiği, sükut ettiği yer.

Osmanlı’nın durumu ise, askeri, siyasi ve adli yönden sıkıntı içinde. Devir duraklama devri, ardından gerileme dönemi. Osmanlı Rus savaşlarının ardı arkası kesilmiyor. İmparatorluk sanki cihana veda anlatısı içinde. Bu anlatıları, mücadeleleri, amaca ulaşma çabasını Hüsn ü Aşk’ta da Aşk’ın Hüsn’e kavuşma mücadelesi şeklinde görüyoruz.

* Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Böl. Öğrt. Üyesi.

Hüsn ü Aşk zoru anlatıyor. Bir uruç bir miraç gibi yükseliyor. Bu hususta hocamız çok şeyler anlatmıştı. Ancak bizim bütün anlatılanları birkaç sayfaya sığdırmamız mümkün değil. Ben burada, Hüsn ü Aşk'ın özetini ders notlarımdan faydalanarak aktarmaya çalışacağım.

Bir ders saatinde Hocamız elindeki kitabı göstererek anlatıma başladı. Şeyh Galip Hüsn ü Aşk, Mesnevi nazım biçimiyle yazılmış bir aşk mesnevisi. Eser Hüseyin Ayan ve Orhan Okay hocalarımız tarafından hazırlanmış, Dergâh Yayınları, 1975'te yayınlanmıştır.

Eserde yayın evinin sunuşundan sonra, "Hüsn ü Aşk'a Dair" başlıklı M.Kaya Bilgegil'in değerlendirmeleri bulunmaktadır. Bu bölüm hocamız tarafından satır satır değerlendirildi. Sanki eser, baştan sonra bir anlatı içinde ele alındı. Ne harika bir eser, insan her sözde kendini buluyor, yeni bir yolda yürüyor. Alegorilerle anlatılan eser, bize yaşamın tuzağını, zorluğunu, hayat mücadelesini gösteriyor ve ne yapmamız gerektiğini öğretiyor.

Sonra eserin içinde yer alan bölümler sıralandı:

Eser tevhitte başlamış. Allah'a şükür ve hamt konusu 1. beyitten 19. beyite kadar anlatılıyor. 19. beyitten 43. beyite kadar Peygamber Hazret-i Muhammed'in vasıflarına dair na't-ı şerif; 43. beyitten 137. beyite kadar yine Peygamber efendimizin miracı ve apaçık mucizelerinin hikâyesi, 137. beyitten 155. beyite kadar Hüdavendigâr (Mevlana) Hazretleri'nin vasıfları; 155. beyitten 173. beyite kadar olan bölümde ise, kendi rehberlerine dair şairin düşünceleri yazılmıştır. Aşağıdaki beyitler şaire rehberlik edenleri özetlemektedir.

" Bulmağa hitam bu mebâhis
Bir zât-ı sûtûde oldu bâis "B. 155

"Üftâde-i râh-ı ser-bülendi
Yani pederim Reşid Efendi" B.156

"Ululuk yolunun âşığı, yani babam Reşid Efendi. Gönül tekkesinde inzivaya çekilmiştir. Mevleviliğin cesur dostudur. Hüsn ü Aşk'ı, söyle diyerek söze başlatan babamın nefesinin feyziyle tamamlandı

"Söyle deyip etti nutka ikdâm
Feyz-i nefesiyle oldu itmân" B.16

"Benim elimden tuttu, söz sanatını öğretti, o meydanın eri, içimi ebedilik suyu ile doldurdu. Aşk dünyasının rehberi oldu. İşte iki defa babalık etmiş olmaz mı?"

"Çün oldu cihân-ı aşka rehber
Olmaz mı übüvveti mükerrerem"

Şeyh Galip, Hüsn ü Aşk'ı zamanın padişah ya da herhangi bir devlet adamına sunmak için yazmamıştır. Eserini herkes için yazmış ya da yazması gereği için yazmıştır.

Bunu da şu şekilde ifade eder: “O büyük zat beni, nefesinin feyziyle ney gibi söyletti. Hem sebep oldu, hem himmet etti. Ben de nice gönül ehline hizmet ettim.”

“İnş' Allahürahim ü rahmân
Esrâr-ı şühûd olur nümâyân” B.17

Bu bölümden sonra, 173. beyitten 240. beyte kadar, eseri kaleme almanın sebebine dair anlatı yer alır. Galip Dede, burada Hüsn ü Aşk'ı yazmasının nedenini uzun uzun anlatır ve şöyle der:”Bu mesneviyi, bir toplantıda Nabi'nin Hayrabat'ı aşırı sözlerle övülürken, böyle bir mesnevinin bir daha yazılamayacağı iddiasını yalanlamak için yazdım.”

Bunu da şu beyitle ifade eder:

“Ol rıtl bana girân göründü
Bir sûret-i imtihân göründü” B.184

Eserin 240. Beyitten 2009. beyte kadar olan bölümde övünme, için “Muhabbet Oğulları Destanı” anlatılmıştır. Şair, divanını tertibinden iki yıl sonra 1197/1882-1883 yılında ve altı ayda yazdığı Hüsn ü Aşk'ı, şairane övünme ve için doğrusu ile kitabın sonu başlığıyla bitirmiştir. En son sayfada ise “Hitamühü'l-misk” tamlamasını tarih düşürmüştür. Bu bölümleri aşağıdaki beyitler ifade etmektedir.

“Tarz-ı selefte tekaddüm ettim
Bir başka lügat tekellüm etim” B.2009

“Zannetme ki şöyle böyle bir söz
Gel sen dahi söyle böyle bir söz” B.2010

“Gördün mü bu vâdi-i kemini
Divan yolu sanma bu zemîni” B.2014

“Esrârını Mesneviden aldım
Çaldımsa da mîrî malı çaldım” B.2019

“İn dem ki zi şâiri eser nist
Sultân-ı sühan menem diğeri nist” B.2022

İşin doğrusu ve kitabın sonunda ise, şair kaleme seslenir.

“Ey hame eser senin değildir
Ey şeb bu seher senin değildir” B.2023

“Bî- minnet ü üstad-ı ta’lim
Ser-nâme-i tab’ım etti tanzim” B.2027

“Allah Allah zihî inâyet
Nâ bâliga hikmet-i belâgat” B.2028

“Ey kalem, senin eserin değildir. Ey gece, bu sabah senin değildir. Kimseye minnet etmeden ve hocasız ruhumdaki kabiliyet yoluna koydu. Allah Allah, Bu ne büyük bir inayettir. Buluğa ermemişken belagat bilmek”

Son sözü ise;

“Bu resme kalır gidersem eyvâh
Tevfikına mazhar ede Allah” B. 2040

Hüsn ü Aşk, 2040 beyitlik, sembollerle anlatılmış tasavvufî bir eserdir. Kahramanları ise; Hüsn, Cemal-i mutlak olan Tanrı; Aşk, Tanrı’ya kavuşmak isteyen salık; Molla-yı Cünun ve Sühan, mürşid; Mekteb-i edeb, tekkedir. Beni Mahabbet, Gayret, İsmet, Hayret hep müşahhas kavramlar ve tasavvuf terimleri ve bunlar aynı zamanda Hüsn ü Aşk mesnevisinin kahramanlarıdır. Eser baştan sona kadar soyut- somut kelimelerin mücadelesi içinde geçmiştir.

Hüsn ü Aşk hikayesinin işlenişi Fuzulî’nin Leyla ve Mecnun’u, tasavvufî yönüyle de Hüsn ü Aşk’ına benzer. Ayrıca eserde Attar’ın Mantıku’t Tayr’ı ; İbni Sina’nın Risaletü’t-tayrî, Şihabettin Suhreverdi’nin Münisü’l-Uşşak ve Mevlana’nın Mesnevi’sinin de etkileri vardır. Anlatımda eski masal motiflerinden de faydalanılmıştır. Mesnevide sülükte ilerlemenin zorlukları ve salikin fenafillâha erişebilmesi için kendi çabası yanında bir mürşidin yardımına da gerekli olduğu ifade edilmiştir. Eserin seçme beyitlerle özeti: Araplarda “Beni Mahabbet (Sevgioğulları)” denen bir kabile vardı.

“Kim vardı Arab’da bir kabîle
Müstecmî-i haslet-i cemîle” B.242

“Ser-levha-i defter-i fütüvvet
Ser-hayl-i Arab, Benî Mahabbet” B.243

Ammâ ne kabîle kible-i dert
Bilcümle siyah-baht ü rû-zerd B.244

Giyimleri temmuz güneşi, içtikleri dünyayı yakıp yandıran yalım.

“Gydikleri âfitâb-ı temmûz
İçtikleri şûle-i cihân-sûz” B.245

Bunlar içmeye eğlenmeye niyet etseler bela tufanı coşardı.

“Kasdeylese bunlar ayş u nuşa
Tûfân-ı belâ gelirdi cûşa” B.254

Bu kavim avlanmaya niyet etseler dönecekleri bir yere gitmezler.

“Azmeyleseler şikâra bunlar
Gitmez gelecek diyara bunlar” B.263

O yere bahar gelince kıra koşarlar.

“Ol semte gelince nev-bahârân
Sahrâya olurdular girizân” B.271

Bir gece bu kabiledede çok tuhaf bir hal görüldü. Gökler birbirine girdi. Meleklerin bazıları ağlayıp bazıları güldüler. Bazen bin tehdit ortaya çıkıyor, bazen korku ve ümit dalgalanıyordu.

“Dehşetle dolup hevâ vü ecrâm
Doğdu o şeb içre bin serencâm” B.299

Avlanırlarsa ancak kendilerini vuran bir kabile içinde bir gece; bir erkek, bir kız doğar.

“Oldu bu sarâya pâ-nihâde
Ol gice iki kibâr-zâde” B.300

“Ammâ biri duhter-i semen-ber
Biri püser-i Mesîh-manzar” B.304

Erkeğe “Aşk”, kıza “Hüsn” adını verirler ve bunları birbirlerine nişanlarlar.

“Hüsn eylediler o duhtere ad
Ferzend-i güzine Aşk-ı nâ-şâd” B.305

“Re’y eylediler ki bu iki mâh
Birbirinin ola hâh nâhâh” B.313

Okuma çağına geldikleri zaman “Edep” mektebine devam etmeye başlarlar. Bu mektepte “Molla-i Cünun” denen ve her türlü kayıttan kurtulmuş bir “hoca” vardır. Aşk ile Hüsn’ün arasındaki sevgi bu mektepte başlar. Hüsn, arada bir Aşk’ın halvet-gahına da gitmektedir.

“Bir kışra girip dü magz-bâdâm
Bir mektebe vardılar EDEP nâm” B.342

“Hep dersleri rızâ ve teslîm
Molla-yı CÜNUN pîr-i talîm” B.357

“Bir şahda iki gonçe-i gül
Birbirlerine oldu bülbül” B.349

“Ammâ ne CÜNÛN şeyh-i kâmil
Müftî-i müdebbirân-ı akil” B.358

“İklim-i belâda şeyhülislam
Kavline terettüp etmez ahkâm” B.374

“Ber hükm-i kâzâ-yı nâ-muvâfık
Hüsn oldu cemâl-i Aşk’a âşık B.375

“Tesîr-i hevâdan Aşk-ı zi-şân
Olmuştu uyûn-ı şevki cûşan” B.630

“Hüsn’e dahi geldi başka hâlet
İkisi de kıldı kasd-ı Nüzhet” B.631

“Kıldı o iki çerâg-ı rûşen
Nüzhetgeh-i Mâniyi neşimen” B.632

Bazı kere de ikisi içinde feyz havuzu bulunan “mana” gezinti yerinde buluşurlar. O bahçenin “Sühan(söz)” adında bir mihmandarı vardır. Bu zat her şeyi bilir ve anlar. Fakat bu sırada kabile içinde “Hayret” adlı biri, ikisinin buluşmalarına engel olur. Birbirlerinden ayrılan Aşk ve Hüsn, Sühan vasıtasıyla mektuplaşmaya, hasretlerini de bu suretle gidermeye çalışırlar.

“Bir havz-ı mübârek ol makaamı
Sîr-âb eder idi FEYZ nâmı” B.675

“Bir pîr-i cüvân-zamîr ü agyâr
Olmuştu o yerde mihmân-dâr” B.686

“Nâmı sühan ü azîz zâtı
Mesbûk idi çerhdan hayâtı” B.687

“Mâhiyyet-i Hüsn ü Aşk’a ârif
HÂsiyyet-i germ ü serde vâkıf” B.688

“Kim vardı kabile içre birmerd
HAYRET adı kendi şîr-i bî-derd” B.842

“Hâkimdi serâser ol diyâra
Zâbit geçinir bu iki yâra” B.843

“Emreyledi kim bu iki ser-bâz
Birbirine olmasın nazar-bâz” B.846

“Emrine tehâlûf emr-i düşvâr
Ayrıldı ol iki mâh nâçar” B.847

“Fi’l-hâl gelüp SÜHAN yetiştî
Ammâ ki bozuk düzen yetiştî” B.853

“Ser-nâme yaz eyleyim ben îsâl
Bir dem dahi böyle hoş geçir hâl” B.859

“Nâçar kalıp hemen ol âfet
Mektup ile eyledi kanaat” B.861

Aşk’ın Gayret adlı bir lalası, Hüsn’ün İsmet adlı bir dadısı vardı. Gayret’in de tensibiyle Aşk, kabile ulularından Hüsn’ü ister. Kabile uluları bu isteği alayla karşılar ve Kalp ülkesine varıp Kimya’yı getirmediği Hüsn’e kavuşmasının mümkün olamayacağını, o ülkenin yolunda pek çok belaların bulunduğunu, bin başlı çeşitli renklerde bir ejderhanın, ateşten bir denizin bulunduğunu, o denizden, mumdan yapılmış gemilerle geçebileceğini, daha ileride bin yıllık gam harabesinin, matem sarayının, çeşit çeşit cinlerin, devlerin, gulyabanilerin, kapkaranlık gecelerin geçilmesi güç çöllerin olduğunu söyler.

“Çün oldu cemâl-i Aşk’tan dâr

Hüsn oldu o fikret ile rencûr” B.968

“Etmışti o şem’i zîb-i zânû
İsmet deyerek bir âteşîn hû” B.969

“İsmet buna sordu sûz-ı derdi
Gûş etti cevâb âh-ı serdi” B.950

“Var idi yanında bir belâ-keş
Gayret adı her peyâmı ateş” B.1119

“Lalası idi o bî-mecâlin
Ebriydi o gevher-i hâyâlin” B.1120

“Çün Aşk’ta gördü derd-i hasret
Fırsat bulup ana sordu Gayret” B.1127

“K’ey gonce-i şûle-zâr-ı dûzah
N’oldu ki edersin öyle âveh” B.1128

“Sâdât-ı kabîle cümleten hep
Kıldılar ona beyân-ı matlab” B.1228

“Hüsn akdine çok bahâ gerektir
Evvel sana kimya gerektir” B.1242

“Durma safer et diyâr-ı Kalbe
Can baş kor eh-güzâr-ı Kalbe” B.1243

“Ol şehride kimya olurmuş
Yolda beli çok belâ olurmuş” B.1224

“Bin başlı bir ejder-i münakkaş
Mumdan gemi altı bahr-ı ateş” B.1245

“Bin yıllık yol harâbe-i gam
Anın ötesi sarây-ı mâtem” B.1246

“Meşhûr o yolun başında câdû
Her mûyî yılan yalan değil bu” B.1247

“Bir deşt içinde dîv ü perrî
Arslan, kaplan vuhûş-ı berrî” B.1248

“Cin nev’i hezâr bed-likaaalar
Câdû kılığında ejderhâlar” B.1249

“Muzlîm gecelerde gol-i yaban
Âvâzesi ra’dden nûmâyan” B.1250

“Sihir ile yağar o deşte ateş
Gâhice ef’î-i münakkaş” B.1251

“Allah muîn olup geçersin
Kalb şehrinin âbını içersin” B.1252

“Kıl ondaki kimyayı hâsıl
Gel bunda ol işte Hüsn’e vâsıl” B.1253

Aşk, kimyayı getirmek için Gayret’le yola çıkar ve ilk adımda bir kuyuya düşerler. Kuyu, aylar yıllara bağlanıp sarkıtılsa da dibinin bulunması ihtimali olmayacak kadar derindir. Kuyuda bir de dev vardır. Semirsinler de sonra yiyeyim diye bunları hapseder. Bu sırada Sühan yetişip kuyunun dibinde üstünde İsm-i Azam yazılı bir ipin bulunduğunu, onunla kuyudan çıkabileceklerini haber verir. İpi bulup kuyudan çıkarlar fakat gam harabelerine düşerler.

“Aşk oldu bu müjdeden ferah-nâk
Bin şevk ile kıldı câmesin çâk” B.1254

“Fi’l-hâl sorup diyâr-ı Kalb’i
Tuttu reh-i reh-güzâr-ı Kalb’i” B.1255

“Gayret de olup ana kafadar
Kıldı iki yâr azm-i dil-dâr” B.1256

“Çün girdi o merd-i râh râha
Evvel kademinde düştü çâha” B.1257

“Mihr atsa kemend-i mâh u sâli
Yok ka’rını bulmak ihtimâli” B.1264

“Kim ol reseni tutarsa muhkem
Hıfzeyler anı o ism-i Â'zam” B.1304

O harabede ihtiyar bir cadı, Aşk'a gönül verir. Aşk onun isteğine uymayınca onu çarmıha gerer. Derken Sühan yetişir. Aşk'a Hüsn'den bir kılıçla bir at, Gayret'e de iki kanat getirir. Gene yola düşerler; yolda cinler, gulyabanilerle savaşır ve Çin ülkesine varırlar.

“Emrini tutup o iki cânbâz
Mansûr olup oldular ser-efraz” B.1307

“Üftâdeliğe gam oldu munzam
Düştü yoluna harâbe-i gam” B.1323

“Ol kâleleri giyindi fi'l-hâl
Aşk'a dedi “Gel oğul beni al” B.1403

“Câdû anı gördü bu belâde
Ye's eyledi hışmını ziyâde” B.1417

“Bir sihr ile çekti çarmıha
Hem kıldı nişâne tig u siha” B.1418

“Ol demde Sühan huzura geldi
Kün emri gibi zuhûra geldi” B.1439

“Ammâ ki ne tig tig-i elmas
Cellâd-ı adû şibâh-ı vesvâs” B.1459

“Hem bir dahi bir semendi dil-keş
Etti sana tuhfe ol peri-ves” B.1480

“Hüsni'ün sana yâdigârıdır bu
Cehdeyle ki Gam diyârıdır bu” B.1507

“Hem Gayret'e perr ü bâl virdi
Hem rehliğine mecâl verdi” B.1508

“Geçti o yolu ecelden akdem
Kaldı geride sarây-ı mâtem” B.1535

“Bir sâhile erdi kim güzâr
Firdevs riyâzının bahâr” B.1604

O sırada al gagalı bir Dudu kuşu şekline girmiş olan sühan gelir. Çin padişahının kızı Hüş-rüba'ya kapılırsa onu, zat'üs-Suver kalesine götüreceğini Aşk'a haber verir. Fakat Aşk, Hüsn'e benzettiği Hüş-rüba'ya gönlünü kaptırır. Kız Aşk'ı alıp kaleye götürür hapseder. Bu sırada gene sülün şeklinde Sühan yetişir, kaleyi ateşe vermelerini söyler. Kaleyi ateşe verip kurtulurlar. Fakat Aşk pek perişan bir hale gelir. Adım atacak durumda değil. Derken kutlu bir sabah doğar Sühan bu kez bir hekim kılığında gelir. O sırada Gayret kaybolur. Sühan Aşk'ı alıp Kalp kalesine götürür.

“Bir tûti-i sebz-i al-minkaar
Bir şâhta eyle anı tekrâr” B.1618

“Ol duhterin adı Hüş-rübâdır
Adem-küştür perî-likkadır” B.1620

“Yazık sana ey civân yazık
Olursan o şîve-kâre âşık” B.1621

“Zatü's-suvere varırsan elbet
Eyler seni mübtelâ-yı mihnet” B.1622

“Bir hûr-nigâh-i rûh-manzar
Ayniyle cenâb-ı Hüsn'e benzer” B.1630

“Etrâfa edip nigâh-ı dikkat
Emreyleyip Aşk'ı kıldı dâvet” B.1645

“Güş etti ki bir tezerv-i dil-keş
Bu gûne verir peyâm-ı ateş” B.1686

“Nâlân olarak gezerken ol mâh
Bir bülbül-i mest gördü nâgâh” B.1757

“Aşk anlayınca bu mâcerâyı
Bir ateşe urdu ol binâyı” B.1770

“Kaldı ser-i rehde bî-serencâm
Ne tâb-ı sefer, ne tâb-ı ârâm” B.1845

“Bir subh-dem etti bâğı ihyâ
Âsâr-ı sabâh-ı rûh-ı bahşâ” B.1861

“Dedi ki:”Tabîb-i rûzgârım
Ol fenn ile şöhre-i diyârım” B.1891

“Geldim sana eyleyim müdâvâ
Olursan eğer benimle hem-pâ” B.1892

“Durma gidelim hisâr-ı Kalb’e
Arz et bunu şehriyâr-ı Kalb’e” B.1893

“Zirâ sen o kimyaya muhtaç
Derdin senin ol devâya muhtâç” B.1894

“Anın adı Hüsn-i bî-nişândır
Bu nâm ile şöhre-i cihândır” B.1895

Dedi ki: Ben zamanın tabibiyim, tababet ilminde memleketin en meşhuryum. Eğer bana yardım edersen seni tedavi ederim. Durma, kalk kalp kalesine gidelim, her işi kalp hükümdarına arz et. Zira sen oradaki tılsıma muhtaçsın. Senin derdinin devası ancak oradadır. Onun adı eşsiz Hüsn’dür. Bu isimle bütün dünyada tanınmış, o kalp şehrinin sahibi, kalp diyarının sultanıdır.

“Za’fın senin eylemişler ihbâr
Gönderdi beni o şâh-ı bîdâr” B.1897

Aşk’ın kendine gelmesi ve Gayret’in kaybolması: Aşk bu müjdeyi duyunca öldü ve yeniden dirildi. Bu bütün dünya emellerine bedel bir müjde. Bu müjde hem ebedi hayat bağıslıyor, hem de bütün cezaların affını bildiriyordu.

“Bir yana nüvîd-i vasl-ı kimyâ
Bir yan ümîd-i Hüsn-i yektâ
Aşk olmuş idi bu hâle hayrân
Gayret nazarından oldu pinhân”

Sühan, Aşk'ı alıp Kalp kalesine götürür. Kalenin bir yanı denize, bir yanı karaya bakmaktadır. Her yanında beş kapısı vardır; her kapıda bekçiler beklemektedir. O anda çeşitli renklerde elbise giyinmiş müjdeciler gelir. Aşk, Sühan'ın delaletiyle Hüsn'ün sarayına varır. O sırada Hayret, İsmet, Molla-i Cünun ve diğerleri gelirler; mana gezinti yeri belirir, Sühan cadıyı öldüren, yolları açan, dudu kuşu şekline bürünen, hekim kılığına girenin hep kendisi olduğunu söyler ve "sen" der Hüsn'ü kendinden ayrı sandın da o yüzden yanlış yola saptın; birliğe ikilik sığmaz. Bu dertler yanlış düşünmeden meydana geldi.

Aşk Hüsn'dür, Hüsn de Aşk" Bütün bunlardan sonra gelenler geride kalırlar. Hayret, Aşk'ı alıp Hüsn'e götürür; gayb perdesi açılır; sözde sükut âlemine varır.

"Ol pîr edip ol civânı hem-râh
Bin şevk ile kıldı azm-i dergâh" B.1920

"Beş bâbı o bahr-i pâke nâzır
Diger beşi hem bu hâke nâzır " B.1929

"Yanında nice hıdem,hışem var
Her şâh ile bin peri sanem var" B.1933

"Ta'rife değil birisi muhtâç
Şâm ide velik şâm-ı mi'râc" B.1954

"Ve'l hâsıl o ceş mevc der meve
"Sad reng ile geldi fevc der fevc" B.1955

"Bir taht-ı münevver odu peydâ
Ol pir ile Aşk oturdu hemtâ" B.1965

"Tahtından inip yanında ol pîr
Ol kasra erişti tâ-be -tedbîr" B.1974

"Kim Aşk Hüsn'dür ayn-ı Hüsn Aşk
Sen râh-ı galatta eyledin meşk" B.1999

"Birlikte bu kîl ü kaal yoktur
Ol farzda hiç muhâl yoktur" B.2000

"Ver imdi gör ol melek -likaayı

Seyreyle o Hüsn-i bî-bahâyı” B.2001

“Ta cümle nihân ayân ola hep
Evvelki ayân nihân ola hep” B.2002

“Hem-râhların bu râha erdi
Aşk ancak o pâdişâha erdi” B.2003

“Molla-yı cünûn u Gayret İsmet
Hem kaldı geri Benî Mahabbet” B.2005

“Hem üns-i sühan nihaâyetindir
Bundan ilerisi Hayret’indir” B.2005

“Filvâki alıp o şâhı Hayret
Açıldı sürâdikaa-i vuslat”

Sühan’ın dostluğu sona erer. Bundan ötesi Hayret’indir. Aşk’ın son noktaya ulaşması, “Hayret, Aşk’ı alınca vuslat perdesi açıldı.” İfadesiyle eser bitiyor. Bundan sonrası göze görünmüyor.

“Buldu bu mahalde kıssa pâyân
Bundan ötesi değil nümâyân”

Hocamız, son beyiti okudu ve hiçbir şey söylemedi. Beyit her şeyi, o sükûtu anlatıyordu. Çünkü söz sükût âlemine vardı.

Hüsn ü Aşk mesnevisi anlatısı bitmişti. Bizde sükût içindeydik. Benim için, Hüseyin Ayan Beyin her anlattığı konu gibi, Hüsn ü Aşk mesnevisinin anlatım tarzı, teknik ve metotlarıyla unutulmazlar arasına girmiştir. Bu çalışmayı, anlatılan ders notlarımdan faydalanarak yazdım. Onun için dipnot kullanmadım. Amacım hocanın ders anlatım tekniğini yad etmektir.. Bu hususta başarılı olabildim ise kendimi mutlu sayacağım.

Sözlerimi Sayın Hüseyin Ayan Bey’in anlattığı bir anekdotla bitirmeyi ve bu hatırayı sizlerle paylaşmayı istedim.

Hocamız bir dersinde “Şumnu’da liseyi okurken Varna’ya gidip- gelen arkadaşlarımızdan Türkiye’den gelen gemilerin direklerinde Türk bayrağının dalgalandığını duymuştum. Türk bayrağını görmek, onun karşısında selam durmak, bütün varlığımı sarmaya başlayınca, hafta sonlarında sadece Türk bayrağını görmek ve karşısında selama durmak için kaç defa Varna’ya gittiğimi bilmiyorum.

Limana tam olarak yaklaşmak mümkün değildi. Liman polisi, limana sokmuyordu. Onun için limanın arkasındaki yüksek yerlerden Türk gemilerinin direklerindeki Türk bayrağını seyretmekten büyük bir gurur hissediyordum.” dediler.

Yine sözün sükût ettiği bir an. Saygılar sunarım.

KAYNAKLAR

Fuzuli, *Leyla vü Mecnun*, (hzl. Hüseyin Ayan), Dergah Yayınları, İstanbul 1981.

GÖLPINARLI, Abdülbaki, *Şeyh Galip Divanı'ndan Seçmeler*, M.E.B. Yayınevi, İstanbul 1988.

Şeyh Galib, *Hüsn ü Aşk*, (hzl. Orhan Okay-Hüseyin Ayan), Dergah Yayınları, İstanbul 1975.